

МУЗЫКА

Музыка

Анатоль Мяльгуй



...мы ў Беларусі маем справу з таталітарнай
папсой як сацыя-культурным феноменам...

Музыка моўнага рэзыстансу

Эсэ-агляд

“Дзяржава музыкі” ці музыка дзяржавы?

Знакаміты французскі культуролаг А. Моль у сваёй кнізе “Сацыядынаміка культуры” (1967) назваў съвет музычнай творчасці “дзяржавай музыкі”, а слухачоў, кампазітараў, музыкаў і тых, хто тэхнічна забяспечвае стварэнне і жыцьцё музычных твораў – яе грамадзянамі. Моль між іншым адзначыў, што “культура – гэта інтэлектуальны аспект штучнага асяроддзя, якое чалавек стварае ў часе свайго сацыяльнага жыцця”. Калі гэтыя пастулаты суаднесьці з рэчаіснасцю, то можна заўважыць, што нашая “музычная дзяржава” разъяднаная, як разъяднаная сама Беларусь. Менавіта існаваньнем тут тыпова беларускіх парадыгмаў, кшталту “чэсны” і “нячэсны”. З аднаго боку, “чэсны” ўсімі магчымымі сродкамі навязваюць свае стандарты разуменія беларускай рэчаіснасці, у тым ліку і ў беларускай папулярнай музыцы. Паколькі мараль пакінула сферу творчасці нават больш-менш таленавітых беларускіх выкананцаў на службе ва ўладаў (аб гэтым съвед-

чыць іх адмова ад беларускай мовы – найвялікшага скарбу нацыі), а іх эстэтыка з'являлася да малпавання чужога, то на экранах нашых тэлевізараў, з прыймачоў мы чуем і бачым адзін вынік – плынъ пошласці, упакаванай у абгортку “крэатыўнасці”, якая правакуе бадай толькі шызоідныя музычныя галюцынацыі ў “гопніцкай” часткі аўдыторыі. Вынікі гэтага працэсу мы добра пабачылі на сьвяткаваньні сёлетніх Калядаў на Кастрычніцкай плошчы і шмат на якіх масавых съвятках з удзелам “зорак беларускай эстрады”...

Назіраючы гэты антыкультурны вэрхал, а таксама тое, з якой вар’яцкай аднабаковасцю гэтыя шэрыя мастацкія і музычныя стандарты прадукуюцца і падносяцца беларускім слухачам як нацыянальнае мастацтва, падсвядома пачынаеш разумець, што мы ў Беларусі маем справу з таталітарнай папсой як сацыя-культурным феноменам. Яе відавочныя асаблівасці можна пабачыць на ўласныя вочы ў шматлікіх тэлепраграмах, галоўныя героі якіх дрэйфуюць ад адной перадачы да другой, калі адна

“зорка” бярэ інтэрв’ю ў другой аналагічнай “зоркі”, а пасля ў іншы тэлечас яны мяняюцца месцамі (як гэта робіцца, напрыклад, у праграмах “Вот такие пироги” на БТ, “Большой завтрак” і “Большая музыка” на СТВ і г. д.). Абойме гэтых выкананіцца не прапануецца анікай альтэрнатывы, і гэта іх робіць “недатыкальны каставай” для крытыкі, прынамсі, у дзяржаўных СМИ. Чаго вартае, напрыклад, запрашэнне да ўдзелу ў тэлепраграме “Наши новости” slabaga ў выкананым плане падлёткавага трою “Черника” і камплементарнае інтэрв’ю з ім вядучага Аверкава!

Што ж тычыцца “беларускага шоубізнесу” як апоры тутэйшай таталітарнай папсы, то ён ужо даўно падпрадкаваны законам “рынкавага сацыялізму” з яго сацыяльнымі гарантывімі, падтрымкай тых, хто не патрапіў у “чорныя сьпісы” забаронаў. Іх канцэрты ідуць з максімальнай падтрымкай дзяржаўных структураў, БРСМ...

Для выкананіцца з гэтай абоймы ствараюцца самыя льготныя ўмовы для запісу, для выступаў. Уся дзяржаўная



Білборд «NRM» у Менску.

машына нібыта гаворыць астатнім: “Рабіце выснову – падтрымлівайце ўладу, гадуйце сваёй музыкай сапраўдных патрыётаў, у тым сэнсе, які задавальняе нас!”

Калі Канфуцый выводзіў свою неўміручую формулу ўлады: “Кантроль над словам”, то наўрад ці меў на ўвазе папсу. Але відавочна, што цяпер “кантроль за словам” уключае ў сябе і ўладу над гэтым жанрам масавай культуры, кантроль над тым, пра што съпяваетца і як гэта робіцца.

Таму пра стварэнне тэкстаў тыражаваных песьняў у Беларусі гаворыць не даводзіцца. Дый і тое, што застаецца ад інтэлектуальнага напаўнення песьні ці музычнай кампазіцыі ўціскаецца ў вельмі вузкія стылістычныя рамкі танцевальнай музыкі строга вызначанага рытма (“умца-умца”) з мінімальнай сэнсавай нагрузкай (“Девчонки полюбили не меня...”).

Важным тут падаецца і факт пісіха-лінгвістичнага замбавання маладых слухачоў з дапамогай вядомага каланіяльнага сродку – насаджэння мовы суседняга народу, якая становіцца съцягам і фарпостам таталітарнай папсы. Глумачыца гэта, маўляў, большай яе прывабнасцю як для “прагрэсіўнага” расейскага рынку, так і для саміх “рахманых беларусаў”. Таму зразумела, чаму для ідэолагаў таталітарнай папсы лепшай адзнакай іх заслугаў зьяўляецца “посыпехі” ў Маскве “наших” – таго ж Аляхно ці Падольскай?

“Нячэсным” жа застаецца карыстацца ўсімі магчымымі мастацкімі і эмацыянальнымі сродкамі і несьці свою праўду да слухачоў, апелюючы да расчараўаных душ, падтрымліваць і памнажаць іх надзею на лепшае. Не зважаючы на папрокі, што гэтая музыка напружвае, стварае нечуваны для сёньняшняй Еўропы музычны прэцэдэнт – аптымістычнае (нават у дэпрэсіўнасці) андэграўнднае музычнае мастацтва на глебе абароны дэмакратыі і пратесту супраць нацыянальнай здрады.

Зьявы, якія адбываюцца ў андэграундзе (контркультурным “падзямеліі”) – складаныя і драматычныя. І гэта звязана са спробамі пэўных сілаў дэстабілізаваць альбо разъяднаць найбольыш уплыў вовае і папулярнае адгалінаваныне ў нашай поп і рок-музыцы – беларускамоўнае. Звычайна робіцца гэта пад выглядам

дыскусіяў, у ходзе якіх інсypірующа разнагалосісці паміж беларускамоўнымі і іншамоўнымі выканаўцамі, робіцца так, каб падкрэсліць няпэўнасць пазіцыі ўсіх ці іншых музыкаў, робяцца высновы, якія ўваскрашаюць старыя крыўды, разнагалосісці і недавер. За дваццацігадовую дзейнасць у якасці музычнага аглядальніка і аналітыка давялося быць сведкам не адной хвалі вось такіх “дыскусіяў”, мэтай якіх, звычайна, бывае імкненне заангажаваных журналістаў паставіць на беларускамоўных рок-музыкантах (палітыках, літаратарах, мастаках і г. д.) кляймо – “нацыяналіст”, каб зрабіць іх ворагамі дзяржавы, пазбавіць, на іх погляд, добраі будучыні ў ёй.

Рускамоўныя ж музыкі, нічога не падзраочы, падтрымліваюць гэтую гульню супраць сваіх беларускамоўных калегаў: музыкі блюзавага гурта “Мадэра Хард Блюз” (дарэчы, што сябруюць з беларускамоўным гуртом “P.L.A.N.”) сярод сваіх пячорных аргументаў звычайнага “хома саветыкуса” праста тыкаюць пальцам на магчымую ахвяру: “Да и Супранович (прадзюсер беларускамоўнай музыкі – A. M.), наверное, в чулок не белорусские рубли складывает, а баксы-евро».

Ствараецца ўражанье, што некаторым журнalistам і музыкам зусім не да спадобы рост папулярнасці і ўплыву на съядомасць беларускай моладзі менавіта беларускамоўных музыкаў. Ім здаецца, што калі беларуская мова запануе па ўсёй краіне, то ім, рускамоўным культуртрэгерам, не застанецца месца ў гэтай краіне. Альбо прыйдзецца вывучаць “гэтую” мову, а “это так тяжело!” Значыць, іх мэта – тармазіць вяртанье беларускай мовы яе народу любымі сродкамі, у тым ліку і такім “контраргументамі”, як у Вольгі Самусік з “Музыкальной газеты”: “На самом деле, лозунг “белорусская музыка – это музыка, созданная в Беларуси белорусом на белорусском языке” – это очень круто! Остается лишь добавить – сыгранная на гитарах белорусского производства и записанная белорусскими звукорежиссерами на белорусские микрофоны, в перерыве между поглощением белорусской водки, закусываемой

белорусскими солеными огурцами. Мне сейчас почему-то вспомнилились Гитлер и Мусolini..."

Цікава, што пазіцыя тых, хто вырашыў сказаць сваё слова ў абарону роднай мовы ў сучасных умовах, груба скажаецца, пераводзіща ў ранг "падрыўной" адносна дзяржаўных устояў, адносна міжнацыянальнага міру ў краіне, а таксама да маральных якасцяў тых ці іншых асобаў. Напрыклад, вельмі аргументаваны адказ на згаданую публікацыю "Музыкальной газеты" вядомага беларускага журналіста Вітаута Мартыненкі, у якой аўтар развязнічаў падмену В. Самусік паняццяў "беларускі па духу" і "беларускі па пашпарце", рэдактар "Музыкальной газеты" ўвасобіў некарэктнымі выказваннямі і параўнаннямі ў адрас аўтара: "хамская манера изложения своих мыслей", "безнадежен", "...истина, в юродствующем исполнении..."

Што ж, гэтыя метады добра вядомыя з нашай найноўшай гісторыі, як мэта і іх мара – бачыць становішча беларускай мовы ў сучаснай папулярнай і рок-музыцы, а шырэй ва ўсім нацыянальным мастацтве і грамадстве недзе на фальклорных задворках, пазбаўляючы яе магчымасцяў развівацца ў сучасным рэчышчы, назапашваць здабыткі ў рамках нашай IT-тэхналагічнай сучаснасці. Но прадстаўляць яе толькі ў лапцях – значыць пазбаўляць яе будучыні.

Праз чужынскую музыку – да съветаадчуванья чужынца

— Табе не выказвалі прэтэнзіяў да таго, што ты съпяваш па-расейску?
— На Беларусі па-беларуску

размаўляюць толькі бабкі і дзядулі ў вёсках. А ў горадзе – там наогул ніхто па-беларуску не размаўляе."

З інтэрв'ю Руслана Аляхно газете "Московский комсомолец".

Прычыну здрады роднай мове можна зразумець – уяўная магчымасць займець большую папулярнасць, а з ёй уплыў і прыбытак ад канцэртаў і дыскаў. Мы маєм справу з маральнym выбарам і адказнасцю за яго.

Многія рускамоўныя музыкі гэта разумеюць, хоць бы спантанна, падсьвядома. Для псіхааналізу прапаную цытату з артыкулу лідэра гурта "Мадэра



Удзячныя гледачы.

"Хард Блюз" Ю. Міхайлava: "Я – как художник-карикатурист – выставлялся во всем мире, в Европе, Азии, Америке, и везде был представлен как белорусский художник! Я сделал и делаю для Беларуси больше, чем некоторые белорусскоязычные горлопаны..." "Мадера хард блюз" поет на русском, но она всегда будет белорусской группой" ("Музыкальная газета" № 15, 2005 г.). А чаму тады на сваіх афішах вы не абвясцілі: "Гурт "Мадера хард блюз" – беларускі блюз"? Дакажыце справай, што вы – беларускія выкананцы! Юрый, вядома, ужо адчуў прычыну свайго трывожнага стану: яго творчасць ня ўпісваецца ў кантэкст беларускай культуры, ніхто не прызнае ўклад яго гурту ні ў гісторыю расейскага, а тым больш беларускага року, значыць – гады прайшлі безвынікова. А вось сябры з гурту "P.L.A.N" на парадак менш у беларускамоўным рок-н-роле, а пра іх гавораць як пра "генералаў". Юрью здаецца гэта несправядлівым...

А што беларускага ў цяперашній музыцы Аляксея Шэдзько і яго "Сестры"? Так, гэты музыкант распачынаў з беларускамоўнай творчасці (памятаю яго шыкоўны выступ з беларускай народнай песьніяй на канцэрце "Рок вітае незалежнасць" у 1991 годзе ў скверы імя Янкі Купалы). Але потым музыкант стаў дзясятым клонам "Алісы" і "Аквариума"...

Зусім іншая танальнасць выказванняў адносна роднай мовы назіраецца ў больш сур'ёзных выкананцаў, якія маюць досьвед супрацоўніцтва і паразумення ў рамках беларускай рок-музычнай рэчаіснасці. Разважаныні суседнічаюць у гэтых музыкаў з эксперыментамі,

іх вынікі – з намерамі ўзяць новыя вышыні, якія гэтыя музыкі імкнуцца пераўзысьці... Вельмі паказальнымі тут падающа развагі лідэра гурта “Нейра Дзюбель” Аляксандра Кулінковіча: “Я не пою на модном языке. Я пою на том языке, на каком хочу. Есть песни, которые мне хочется петь. И более того: вот в этом альбоме («П.И.О.Т.К.У.К.У.К.» – A. M.) их три, но мною лично написаны еще с пяток песен на белорусском языке, потому, что тогда, когда я писал, мне думалось по-белорусски. Ночью что-то переклинивалось в мозгах, и я начинал мыслить по-белорусски...» («Музыкальная газета» № 14. 2002 г.).

Крыло люстэрка дзяржаўнага “білінгвізму”

*Нас спрашывают, пачаму мы не паём
на беларускам языке,
дык мы і па-руску не паём!*

З інтэрв’ю дуэта “Саша і Сірожа”.

Квазі-культурны складнік новай “старой” мовы – “трасянкі” – стаў прадметам капіраванья, падлажванья, выкарыстання для сатырычных і гумарыстычных мэтаў у літаратурных колах Беларусі, сярод рок-музыкантаў. Макаранічны эффект ад ужываньня такой мовы даўно вядомы літаратарам. За імі беларускія музыкі ўбачылі ў беларуска-рускай “мяшанцы” вялікі выяўленчы патэнцыял. Бо ў наш час “трасянка” прыйшла ў дзяржаўныя органы з новымі асобамі цяперашніх улады, на тэлебачаньне, у школы і ВНУ. “Трасянка” стала сапраўднай афіцыйнай мовай сёньняшніх улады. І музыкі, што выкарыстоўваюць макаранічны эффект “трасянкі”, паказваюць усе культурныя і інтэлектуальныя “вывіхі” тых, хто ўзяў адказнасць за будучыню краіны.

Да гэтага “трасянка” звычайна выкарыстоўвалася гумарыстамі (напрыклад, артыстамі тэатра “Хрыстафор”) для стварэння образа сучаснага беларуса – прыдуркаватага п’янюгі ў кухвайцы і кірзовых ботах, няздатнага мысліць, а тым больш правільна размаўляць ні на адной з моваў.

Зусім іншая справа з поп- і рок-музыкамі. Піянерамі выкарыстання “трасянкі” як мастацкага сродку сталі музыкі супольнага праекту “Народны альбом” (1997), на якім была зьмешчаная

“съязылівая” песенька “Надзенька”, зъмест якой, а таксама “трасянка” герайні твора, толькі падкрэслівалі гістарычную драму, якая напаткала беларусаў у міжваенны перыяд.

Але сапраўдным адлікам сатырычнага выкарыстання “трасянкі” ў мастацкіх мэтах стала съпетая Касяй Камоцкай і запісаная ў “Народным альбоме” палітычная сатыра “Дарагія мае масквічы” (тэкст М. Анемпадыстава). У гэтым шэдэўры, дзякуючы па-майстэрску перададзеным моўным асаблівасцям, адразу можна было пазнаць Галоўнага Героя, яго палітычныя маніфесты, погляды і мову, на якія і скроўвалі свае сатырычныя стрэлы аўтары:

Дарагія мае масквічы,
Уважаемыя растаўчане!
Хваціт места для всех у міня
На дзвінане, сафе і тапчане.
А не хваціт, так есьць жа краваць:
Есьлі нада, магу пацясніцца.
Так давайце, друзья, “сібраваць”,
Як на Белай Русі гаварыцца!

Тэндэнцыю ўвядзення “трасянкі” ў беларускі культурны дыскурс падхапіў рок-гурт “N.R.M.” са сваёй сёньня ўжо знакамітай сацыяльнай сатырай на гоннікаў “Кумба” (з альбому “Пашпарт грамадзяніна “N.R.M”, 1998):

А есьлі цібе ня нравіцца ўласціць,
Значыт, ты – галубая валасатая мразь!
Ну, ладна, харэ! Давай твой стакан.
Давай стакан, я налью сібе сто грам...

“Трасянка” стала трапным выяўленчым сродкам у некаторых папулярных выкананіццаў. Думаю, што чытачы змогуць прыгадаць “трасянкавы” рэп гурта “IQ48” (“Мой клён”, “Таполі”), кампазіцыі “Крамбамбулі” (“Госці”). Майстрам “трасянковай” сатыры можна съмелага назваць гарадзенскага барда Віктара Шалкевіча, чыя “Балада пра таварыша Сапегу” стала ўжо класічным творам новага напрамку ў беларускай папулярнай і рок-музыцы.

Бадай што толькі ў аднаго творчага калектыву – дуэту “Саша і Сірожа” – “трасянка” стала адзінным творчым крэда. Гэтыя таленавітыя выкананіцы-гумарысты ўсю сваю дзейнасць пабудавалі менавіта на рэалізацыі вядомай тэзы: “Хто как хает, тот так і гаварыт!” Іх “Калыханкі для дарослых”, альбом

“СКАты!” сталі ў нечым папсовым (а таму больш масавым) варыянтам “трасянкавага” напрамку ў беларускай поп- і рок-музыцы.

Безумоўна, тыпы, якія адлюстраваныя ў песьнях “Сашы і Сірожы”, можна трактаваць як архетыпі сёньняшній беларускай рэчаіснасці. І вобразы гэтай рэчаіснасці – ня вельмі прывабныя. Самі музыкі пра гэта кажуць так: “Единственное, я заметил, что его (альбом Сашы і Сірожы «СКАты!» – A. M.) не очень любят бизнесмены, которые родом из глубинки. То есть, которые родились где-нибудь в деревне, переехали в Минск и стали значимыми людьми” (“Музыкальная газета” №17, 2005 г.). Гэта, дарэчы, можна сказаць і на толькі пра бізнесмэнаў!

Таму і адпаведныя высновы: прэзентацыя альбому дуэту “Саша і Сірожа” была забароненая. Як забароненая і канцэрты, прэзентацыі іншых беларускіх выканаўцаў, чыя творчасць у краіне лічыцца ненадзейнай ідэалагічна. Вось і даводзіца музыкам апранаць каўпак блазна, каб зусім ня трапіць пад прэс рэпрэсіяў. Пра гэта разважае адзін з удзельнікаў дуэту Сяргей Міхалок: “...про нас написано было следующее: «Бред на грани гениальности». Да, бред, конечно, есть. Но я не могу, например, встать перед камерой и открыто сказать, что думаю. Мне просто не позволяют. А когда идет такая полудурка – все вполне реально и легко сделать...” (“Музыкальная газета” №17, 2005 г.).



«Зъмяя» і ND.

Беларускія мовазнаўцы, культуролагі і праста прыхільнікі роднага слова спрачаюцца, шкодная ці карысная “трасянка” для існаванья беларускай мовы ў сучасных умовах. І падыходы да яе функцыянування ў грамадстве розныя: ад непрыняцьца да захаплення. І гэта адлюстравала дыскусія па артыкуле С. Квяткоўскага “Жаба ў роце” (“Наша Ніва” №6, 1998 г.). Нягледзячы на тое, што у ім феномен “трасянкі” падвяргаецца сумневу, аўтары допісаў у рэдакцыю па гэтай тэматыцы справядліва пытавацца: “Чаму з усіх бакоў ідзе такое непрыняцьце трасянкі. Гэта ж звычайны беларускі акцэнт...” Той жа лідэр гурта “Ляпис Трубецкой” (адзін з удзельнікаў дуэту “Саша і Сірожа”) Сяргей Міхалок як бы адказвае ўдзельнікам дыскусіі: “Мая трасянка – смачная!”

Беларускія ж рок-музыкі далі свой адказ на “мовазнаўчае” пытаньне: калі гэтая “трасянка” дапасуецца да творчых мэтаў, дык яе выкарыстаныне цалкам аргументаванае.

Родная мова як паратунак ад унутранай эміграцыі

“Ведь главное, наверное, петь на белорусском языке и чтобы не было эклектики в сочетании языка и музыки...”

З інтэрв’ю кіраўніка ансамбля “Песьняры” Уладзіміра Мулявіна “Музыкальной газете” (№50, 1999 г.).

Самая цікавая і дынамічная галіна ўсяго андэграунднага музычнага мастацтва Беларусі апнінулася сёньня ў апазіцыі да існуючай улады. Гэта частка беларускаймоўных фолк-мадэрн-калектываў і шэраг знакамітых рок-гуртоў, якія стварылі гісторыю і сучаснасць беларускага рок-руху.

Часта даводзіца чуць: ну і што – рок увогуле контркультурная зява. Але што можа быць контркультурнага ў творчасці, напрыклад, гурта “Палац”, які занесены ў “чорныя сыпсы” “неблагонадежных”?

Можна канстатаваць факт съядомага выштурхоўвання ўладамі са свайго

і так беднага культурнага поля нават фальклорных ці фолк-мадэрновых праектаў, каб потым забараніць іх выступы ды выкінуць з эфіру...

Рускамоўныя ж “контркультурныя” гурты (“Куклы”, “ТТ-34”, “Дай дорогу”) пачуваюць сябе ў Беларусі больш вольна. Прынамсі, канцэрты іх не адміняюцца. Дый тэлебачаньне не адваргае іх відэа-кліпы як нефарматныя. Гэта адбываецца таму, што яны ня лічацца праціўнікамі ўладаў, а, наадварот, садзейнічаюць “інтэграцыйным процесам двух наших народов”.

І ўёс ж: што рухае музыкаў беларускамоўных гуртоў супрацьстаяць “чорным сыпсам” і забаронам, усяму, што адбываецца ў краіне на “моўным фронце”? Думаю, што не памылося, калі скажу: боль і жаданьне выправіць сітуацыю, калі беларусаў робяць эмігрантамі ў сваёй роднай краіне. Мова, як родная маці, заклікае да дзеяньняў у яе абарону ад папулісцкіх падкопаў і нападак як функцыянерай дзеючай улады (рэвізіяваўшых Закон аб мовах), так і “ліберальнай” апазіцыі.

Калі прааналізуваць творчыя шляхі такіх выдатных беларускіх гуртоў-ветэранаў, як “Мроя”, “N.R.M.”, “Bonda”, “Крама”, “Ulis”, то даводзіцца канстатаваць: прыхільнасць да роднага слова ў многіх з іх пачала выкryшталізоўвацца на спадчынным узроўні (узгадаем, што бацька Л. Вольскага – беларускі пісьменнік, а лідэр гурта “P.L.A.N.” А. Плясанадаў – унучаты пляменнік заслужанай дзеячкі культуры П. Мядзёлкі).

Гістарычныя і культурна-моўныя абставіны спрыялі вылучэнню прызнаных лідэраў нацыянальнай фолк-мадэрн і рок-плыні – такіх харызматычных і непахісных прыхільнікаў беларушчыны, якімі з'яўлююцца ўдзельнікі гурту “N.R.M.” Лявон Вольскі, Алег Дземідовіч, Піт Паўлаў, Юрый Ляўкоў, лідэр гурту “Крама” Ігар Варашкевіч, рок-сыпявачка Кася Камоцкая, фалькларыст і рок-музыка Але́сь Таболіч, аўтар рок-тэкстаў Міхал Анемпадыстаў, рок-музыка і мастак Сяргей Скрыпнічэнка, фолк-мадэрн-выкананіцы Алег Хаменка, Юрый Выдronак, Андрэй

Палаўчэня, сыпявак і кампазітар Зыміцер Вайцюшкевіч, рэпер Але́сь Памідораў...

Ня скажаш, што ўсе ветэранны прытрымліваюцца роднай мовы пасъядоўна ня толькі ў творчасці, але і ў артыстычным побыце – падчас інтэрв’ю ці пры вядзеныні канцэртаў. І гэта недарэчная акалічнасць адразу становіща аб’ектам крытыкі ці недаверу да пазіцыі беларускамоўнага выкананіцы. У балышыні ж ветэранны беларускамоўнага рок-руху моцна трymаюцца сваіх беларускіх моўных прыхільнасцяў, і іх прынцыпы з'яўляюцца выразным арыенцірам для маладой плыні беларускамоўных выкананіцаў.

Згуртаванасць і цэльнасць творчай канцэпцыі беларускамоўных выкананіцаў значна спрашчаюць шляхі да беларускага культурнага кантэксту маладзейшых музыкаў і гуртоў. А перад імі, як чорт з табакеркі, выскокваюць падманлівыя перспектывы ці то “зас্বяціца” на правінцыйным “Хіт-моменте”, ці трапіць у лапы драпежнага расейскага шоў-бізнесу...

Маладая плыні энергічна стварае рэальную канкурэнцыю. Новая генерацыя ня можа не захапляць сваёй творчай разнастайнасцю і выкананічым майстэрствам. Маю на ўвазе такіх музыкаў, як Алег Губіч (“Камаедзіца”), Ігар Загумёнаў (zIGZAG), Святлана Сугака (“Тарпач”), Аляксандр Ракавец (“IQ48”), Янка (“Таварыш Маўзэр”), Віктар Рудэнка (“Dali”), Андрэй Карповіч і Віталь Зыблок (“Parason”), Маша Лагодзіч (“Яр”). Яны прадстаўляюць амаль увесь стылістычны спектр беларускамоўнай рок-музыкі.

Некаторыя пераходзяць на больш “зразумелую”, спадзяючыся на тое, што адразу з'яўвіща вядомасць і прыбыткі. Такія зігзагі ў творчасці ажыццяўлі гурты “Impett” і “Без Билета”. Але да новых рэаліяў і патрабаванняў яны не прызычайліся. Таму ціха гібеюць як выкананіцы і творцы. Трохі з'мякачае іх становішча той факт, што слухачы яшчэ памятаюць гэтых музыкаў менавіта па іх лепшых беларускамоўных кампазіцыях – “Зусім ня проста” і “Мая краіна Беларусь”.

Беларускі D.I.Y. – феномен

*“Перамены нельга навязаць звонку,
ды і мы ня хочам гэтага.
Нам патрэбна падтрымка,
але мы павінны ўсё зрабіць самі”.*

З інтэр'ю гітарыста гурту «N.R.M.»
Піта Паўлава газеце “The International
Herald Tribune”, USA (2.09.2005 г.).

Ідэалагічныя органы беларускай дзяржавы сваім рэпрэсіямі супраць беларускамоўных музыкаў зрабілі так, што яе разывіцьцё цяпер ідзе ў напрамку сусъветных тэндэнций так званай D.I.Y.-культуры. (ад анг. Do it yourself – зрабі гэта сам). Так атрымліваецца, што D.I.Y.-лозунг “Думай глабальна, дзейнічай лакальна” поўнасцю стасуецца і адпавядае сутнасці таго, што адбываецца ў краіне на беларускамоўнай рок-сцэне. Выканаўцы ня маюць нікай падтрымкі ад сваёй дзяржавы, спадзяючыся толькі на сябе і клапоцяцца пра глабальную для Беларусі задачу – пра захаванье роднай мовы і разывіцьцё нацыянальнай культуры ў век IT-тэхналогіяў. А на лакальным узроўні дзейнічаюць таксама адпаведна D.I.Y.-культурным прынцыпам: ствараюць непадцэнзурную сетку камунікацыяў, незалежную выдавецкія структуры, дыстро (структуры, якія распаўсюджваюць дыскі з рок-музыкай і фолк-мадэрнам, рок-сімваліку, музичны самвыдац). Такія структуры ў Беларусі існуюць ва ўмовах нечуваных у Еўропе перашкодаў...

Праўда, ня ўсе D.I.Y.-прынцыпы прыжыліся на беларускай глебе. Не знайшоў у нашай краіне шырокай падтрымкі веганізм (строгае вегетарыянства), стрэйт-эйдж (свядомая адмова ад алкаголю, наркотыкаў і сэксу – don't drink, don't drugs, don't fuck), сквотэрства (захоп пустуючага жыльля), антыглабалісцкая пратэсты-дэмманстрацыі і іншыя прыклады D.I.Y.-актыўізму...

Прынцыпы ж D.I.Y.-культуры ў Беларусі спрыяюць разывіцьцю беларускамоўнай поп, фолк-мадэрн і рок-музыкі. А тое, што ў Беларусі вельмі шпаркімі тэмпамі ідзе распаўсюдж-



Андрэй Плясанай, “P.L.A.N.”

ваньне D.I.Y.-ідэяў як альтэрнатыва дзяржаўнаму лабіраванью “ідэалагічна выверанага” музычнага прадукту (дазволенай папсе), не заўважыць не магчыма. І гэта абсолютна новая зьява ў жыцці маладога пакалення беларусаў, сапраўды феномен на еўрапейскім культурным тле...

А што тычыцца маладзі, якая знаходзіцца пад уплывам дзяржаўнага ідэалагічна-музычнага прэсінгу... Праз 4-5 гадоў яны ўладкуюцца на заводы ці ў будаўніча-мантажныя ўпраўленыні, створаць свае сем'і. І іх адносіны да ўладаў ня будуць такімі “запаралеленымі” на дзяржаўную таталітарную папсу. Урэшце, ці выйдзе былы гопнік на пляц з патрабаваннемі “Далоў” і “Беларусь у Еўропу!”, будзе залежаць не ад прадзюсерскага спрыту Кірылы Слукі ці мелодый Влады і “Нового Іерусалима”, а ад велічыні заробкаў, магчымасці на іх пабудаваць жыльлё, аплаціць адукацыю дзяцей і медыцынскія паслугі і г. д.

Калі такога ня здарыцца, на пляцы перад Домам урада пад бел-чырвона-белымі сцягамі апазіцыі цяжка будзе адрозніць свядомага прыхільніка беларускамоўнага року і былога гопніка...

Фота аўтара.